

Motion till riksdagen 2020/21:2162

av **Diana Laitinen Carlsson m.fl. (S)**

Säkra tillgången till läkemedel – i hela landet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för ett sammanhållet system för lagerhållning av läkemedel samt ett insynssystem för vilka läkemedel öppenvårdsapoteken har i lager och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Coronapandemin 2020 visade tydligt att Sveriges beredskap för att hantera krissituationer har brister. Otillräckliga beredskapslager med läkemedel är ett exempel på detta. Krisen visar också tydligt behovet av ett starkare samhälle och en starkare stat för att Sverige ska vara bättre rustat för framtida kriser.

2009 avvecklade den borgerliga regeringen det statliga apoteksmonopolet och omreglerade apoteksmarknaden. I samband med detta framtogs Apoteket AB ansvaret för Sveriges medicinförsörjning i kris samtidigt som ingen annan aktör gavs ett motsvarande ansvar. Ingen har, med andra ord, ansvar för att säkerställa tillgången till läkemedel på öppenvårdsapoteken i kris. I Riksrevisionens rapport *Livsmedels- och läkemedelsförsörjning – samhällets säkerhet och viktiga samhällsfunktioner* (2018) beskrivs även hur apotek, grossister och sjukhus minimerat sin lagerhållning av läkemedel enligt principen just-in-time. Lagerhållningen har ersatts av små, snabba och kontinuerliga leveranser av läkemedel. Riksrevisionen konstaterar vidare i samma rapport att ”det inte finns några krav på öppenvårdsapotek eller aktörer inom försörjningskedjan att beakta tillgång och försörjning ur ett krisberedskapsperspektiv” (s. 52). Konsekvensen har, enligt Försvarsberedningen, blivit att lagerhållningen av läkemedel är begränsad och att det saknas en samlad bild. Just-in-time-principen innebär också att läkemedelsförsörjningen drabbas hårt om transportsystemet slås ut.

Samtidigt är bristen på lagerhållning av läkemedel inte enbart ett problem i kristid. Enligt Myndigheten för vårdanalys rapport *Låt den rätte komma in – hur har tillgäng-*

ligheten påverkats av apoteksomregleringen, vårdvalet samt vårdgarantin och Kömiljarden? (2014) upplever hälften som besökt apoteket att det föreskrivna läkemedlet inte funnits i lagret vid första besöket, och Statskontorets slutrapport *En omreglerad apoteksmarknad* (2013) konstaterar att den bibehållna tillgängligheten till läkemedel har uppfyllts i låg grad sedan utförsäljningen. Särskilt drabbade har de varit som fått recept på ett dyrt eller ovanligt läkemedel.

Två saker blir därför tydliga. För det första behövs det, som delbetänkandet *Hälsa och sjukvård i det civila försvaret – underlag till försvarspolitisk inriktning* (SOU 2020:23) pekar på, tas fram ett nationellt och sammanhållet system för lagshållning av läkemedel. Någon behöver ta över Apoteket AB:s tidigare ansvar för planering av läkemedelsförsörjning. För det andra behöver insynen över vilka läkemedel som finns i lagret hos olika apoteksaktörer förbättras. Dels handlar det om möjligheterna för en samordnad lägesbild när det råder brist; dels handlar det om att underlätta för privatpersoner att få besked om på vilket apotek som deras föreskrivna läkemedel finns.

Diana Laitinen Carlsson (S)

Carina Ödebrink (S)

Johanna Haraldsson (S)